

Voor wie?

Deze online nascholing is bedoeld voor (ziekenhuis)apothekers en (ziekenhuis)apothekers in opleiding.

Accreditatie

Dit e-learningprogramma is geaccrediteerd met 1 punt per aflevering voor:

- Ziekenhuisapothekers – Nederlandse Vereniging van Ziekenhuisapothekers (NVZA)
- Apothekers – Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie (KNMP)

Wanneer?

Vanaf nu online beschikbaar.

Kosteloze deelname

Deze online nascholing wordt gesponsord door Boehringer Ingelheim. Aan deelname zijn derhalve geen kosten verbonden.

Inschrijving

U kunt deze online nascholing direct volgen door u in te schrijven op www.MedClassAF.nl. Het is ook mogelijk om aangehechte antwoordkaart in te vullen en te retourneren. Na verwerking van uw inschrijving ontvangt u per mail de bevestiging en inloggegevens. Inschrijvingen worden behandeld op volgorde van binnenkomst.

Inlichtingen

Benecke
Deelnemersadministratie
Arena Boulevard 61-75
1101 DL Amsterdam
tel.: 020 - 715 06 39
fax: 020 - 691 84 46
deelnemersadministratie@benecke.nl
www.benecke.nl

2011: het jaar van Atriumfibrilleren

- Vier klinische lessen -

MedClass AF
Geaccrediteerde online nascholing

Te volgen via www.MedClassAF.nl

Aflevering 1: Basisbegrippen
Aflevering 2: Behandeling
Aflevering 3: Ins en outs van antistollingstherapie
Aflevering 4: Nieuwe therapeutische ontwikkelingen

Value through
education

Nu
online!

2011: het jaar van Atriumfibrilleren

- Vier klinische lessen -

Op cardiovasculair gebied is de medicamenteuze behandeling van atriumfibrilleren (AF) een probleem van alledag. Zeker ook binnen de ziekenhuisfarmacie. De cijfers spreken voor zich. Eén op de vier mensen ouder dan 65 jaar krijgt te maken met AF, met daarbij, zoals bekend, een vijf keer zo hoog risico op een CVA. Mede door de vergrijzing is de verwachting dat het aantal AF-patiënten de komende decennia gestaag zal blijven groeien. Bij steeds meer patiënten is waakzaamheid geboden voor de risico's van polyfarmacie.

Recent zijn de *Guidelines of atrial fibrillation* van de European Society of Cardiology herzien. Nieuwe pathofysiologische inzichten, meer en succesvolle behandelinterventies evenals nieuwe ontwikkelingen in de preventie van trombo-embolische complicaties zijn verantwoordelijk voor deze revisie. Dit maakt 2011 hét jaar om uw kennis over AF, CVA-preventie en managementstrategieën bij AF-patiënten te updaten.

Deze nascholing sluit aan bij de activiteiten in het kader van het themajaar boezemfibrilleren van de cardiologische verenigingen WCN (De Werkgroep Cardiologische Centra Nederland) en het ICIN (Netherlands Heart Institute).

E-learning

Online nascholen is niet meer weg te denken uit het postacademisch onderwijs voor ziekenhuisapothekers. MedClass AF biedt u daarom de mogelijkheid om online na vier klinische lessen weer helemaal 'bij' te zijn. De opzet is interactief: alle facetten van het thema AF zijn verwerkt in zeer herkenbare patiëntenvignetten. Gemak staat voorop bij e-learning: u volgt de cursus waar en wanneer u het wilt. Vanaf juni 2011 verschijnen de vier afleveringen in vaste regelmaat. Op iedere nieuwe aflevering wordt u per e-mail geattendeerd.

Programmacommissie

- E.H. Wiltink, ziekenhuisapotheker, St. Antonius Ziekenhuis, Nieuwegein
- Dr. A.M.W. Alings, cardioloog, Amphia Ziekenhuis, Breda
- Dr. C.J.H.J. Kirchhof, cardioloog, Rijnland Ziekenhuis, Leiderdorp
- Dr. R.G. Tieleman, cardioloog, Martini Ziekenhuis, Groningen
- Dr. R. Tukkie, cardioloog, Kennemer Gasthuis, Haarlem
- Dr. J.C. Bakx, huisarts, Doesburg
- Dr. B.S.P. Boode, huisarts, Geleen
- B. Steldet, huisarts, Zaandam
- Dr. M.V. Hulsman, internist, LUMC, Leiden
- Dr. R.W.M.M. Jansen, klinisch geriatr, MCA, Alkmaar
- Prof. dr. L.J. Kappelle, neuroloog, UMCU, Utrecht

Onderwerpen

Aflevering 1

Basisbegrippen

AF is een probleem van 50-plussers. Maar wat zijn de exacte epidemiologische feiten? Wat is de relatie met leeftijd et cetera ...? Voor een goed begrip van AF is kennis nodig van de pathofysiologie van het hart. Dat is het startpunt voor een beschrijving van de oorzaken en de klinische manifestaties van AF.

Aflevering 2

Behandeling

Ja of nee behandelen van AF is mede afhankelijk van de ernst ervan. De classificatie van AF is daarbij een belangrijk hulpmiddel, waarbij de verschillen aan de orde komen tussen de NHG-standaard en de nieuwe ESC-richtlijn. Wat is het doel van de behandeling? De voor- en nadelen van ritme- en rate-controle komen aan bod. De geneesmiddelen ter preventie of behandeling van ritme stoornissen worden behandeld, evenals de mogelijke farmacologische interacties. Daarbij is er ook uitgebreid aandacht voor comorbiditeit en de risico's van polyfarmacie.

Aflevering 3

Ins en outs van antistollingstherapie

Bij AF is het risico op trombusvorming nadrukkelijk verhoogd. Hoe ontstaan die trombi? Ter preventie of behandeling van stolselvorming gaat het met name om acetylsalicylzuur en oöumarinederivaten. Aan bod komen de voor- en nadelen van deze antitrombotica evenals mogelijke interacties. Bij de keuze voor een bepaalde antistollingstherapie spelen verschillende risicoscores een rol: de CHADS₂, CHA₂DS₂-VASc en HAS-BLED.

Aflevering 4

Nieuwe therapeutische ontwikkelingen

Als onderdeel van cardiovasculair risicomanagement worden alle vormen van preventieve behandeling besproken. Het gevaar bij AF is trombusvorming met mogelijk een CVA als gevolg. De voor- en nadelen en interacties van standaard-antitrombotische therapie passeren de revue. Zowel conventionele antistollingstherapie als de ontwikkeling van nieuwe antistollingsmiddelen komt aan bod. Bij de middelen wordt zowel het werkingsmechanisme als de farmacokinetiek, farmacodynamiek en interacties met andere geneesmiddelen (anti-arrhythmica) behandeld.

Auteur

De auteur van de vier afleveringen is:

- E.H. (Ed) Wiltink, ziekenhuisapotheker, St. Antoniusziekenhuis, Nieuwegein.